

MATERIAŁ DOWODOWY Z SYSTEMU DOZORU WIZYJNEGO. JAKOŚĆ OBRAZU – SUBIEKTYWNE WRAŻENIA CZY OBIEKTYWNA OCENA

Zapis z systemu dozoru wizyjnego (ang. video surveillance system VSS¹, monitoringu) jest podstawą do analizowania zdarzeń i ewentualnych konsekwencji wyciąganych wobec operatorów zwanych w Służbie Więziennej „monitorowymi”. Pojawiające się subiektywne oceny są krzywdzące, przekładają się na postępowania dyscyplinarne i karne². Tymczasem parametry jakościowe systemu dozoru wizyjnego opisują normy. Normy ogólnie nie są do obowiązkowego stosowania, ale przywołane w instrukcjach, wytycznych, specyfikacjach już tak³. Jako zebrane dobre praktyki wiedzy technicznej, wprowadzają standaryzację i jednoznaczność⁴. Normy nie tylko określają parametry jakościowe obrazu, ale podają przykładowe testy jak je badać. Wśród tych testów znajdujemy także test „operacyjności” operatora tzn. czy rozpoznaje obiekty o sparametryzowanej w normie wielkości względem całego obrazu (zdj.1) i czy rozpoznaje zdarzenia w określonym czasie. Zarówno parametry techniczne obrazu, cel stosowania, czyli co system powinien zarejestrować i na co powinien zwrócić uwagę operator zawiera się w „wymaganiach użytkowych” (ang. Operational Requirement, OR) systemu dozoru wizyjnego⁵.

Sygnal wizyjny przetwarzany w systemach w systemach dozoru wizyjnego jest kwalifikowany, jako przetwarzanie danych osobowych (zgodnie z zapisami RODO). W Służbie Więziennej stosowany jest do „monitorowania”, którego cel stosowania i definicja znajdują się w ustawie kodeks karny wykonawczy⁶ – a mianowicie „**Monitorowanie stanowiące możliwość obserwacji zachowania osadzonego (...)**”. Stałe monitorowanie dotyczy głównie cel mieszkalnych i kącików sanitarnych.

Konsekwencje „źle” wykonanego systemu dozoru wizyjnego są tragiczne w skutkach:

- Dochodzi do prób samobójczych i samobójstw mimo stałej obserwacji;
 - Operatorzy „monitorowi”⁷ ponoszą konsekwencje dyscyplinarne i karne.
- „Źle” wykonany system charakteryzuje:
- Pomijanie norm dotyczących systemów dozoru wizyjnego;

- Brak testów jakościowych;
- Stanowisko operatora niespełniające wymagań ergonomii stanowiska;
- Brak szkoleń lub szkolenia pozorne, które nie podnoszą rzeczywistych kompetencji operatora „monitorowego”;
- Niewłaściwy dobór operatora – brak badań psychofizycznych wykonanych przez lekarza medycyny pracy, brak doświadczenia w służbie.

Jakość definiowana obecnie w szeregu norm⁸ związana jest nierozdzielnie z wieloma cechami. Filozoficznie określona przez Platona, jako „pewna forma doskonałości”, w zakresie jakości produktu jakim są kamery i system dozoru wizyjnego mówimy o jakości technologicznej, którą cechuje funkcjonalność, praktyczność, niezawodność, trwałość, bezpieczeństwo użytkowania⁹. **Zatem mówiąc o jakości, oceniając rozwiązanie techniczne, nie należy stosować kryteriów subiektywnych.** Autorzy prowadząc badania nad systemami dozoru wizyjnego w Służbie Więziennej wielokrotnie spotykali się z subiektywną oceną jakości obrazu lub wykonywanych zadań przez operatora, „monitorowego”.

Nieszczęśliwie, parametr rozdzielczości przetwornika kamery postrzegany jest współcześnie, jako jedyny parametr jakościowy. To pospolite rozumienie przekłada się na błędy w projektowaniu i założeniach użytkowych systemu dozoru wizyjnego.

Minimalne parametry techniczne dla systemu dozoru wizyjnego w więzieniach określa Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 16 października 2009 r.¹⁰ Niestety, Rozporządzenie to określa parametry dla systemu analogowego, między innymi z minimalną liczbą 3 klatek na sekundę – jak wykazują doświadczenia są to parametry niewystarczające. Dlatego zostały one rozszerzone w Wytycznych Nr 3/2013 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej¹¹. Wytyczne te przywołują do obowiązkowego stosowania normy serii PN-EN 50132¹².

Elementy systemu dozoru wizyjnego wpływające na parametry jakościowe sygnału wizyjnego, to:

- Obiektyw, kąt obserwacji, jasność, głębokość ostrości, transmisyjność, odległość od obiektu, warunki obserwacji, automatyka obiektywu;

¹ Na potrzeby tego artykułu tożsame nazwy z telewizją dozorową, przemysłową czy CCTV

² C. Mecwaldowski, R. Poklek, „(Nie)dobre praktyki stosowania monitoringu wizyjnego w służbie więziennej” OiB wydanie specjalne 2021

³ S. Siudalski, „Błędy w systemach ochrony”, wydanie elektroniczne, 2022

⁴ W. Więckowski, „Dlaczego powinniśmy posługiwać się normą?” SEC&AS 6/2018

⁵ C. Mecwaldowski, „Rola projektanta w procesie tworzenia stanowiska operatora systemów dozoru wizyjnego” A&S 6/2019

⁶ Ustawa kodeks karny wykonawczy art. 73a § 1 do 10

⁷ C. Mecwaldowski, R. Poklek, „Samobójstwo w celi monitorowanej. Wykorzystanie dozoru wizyjnego do przeciwdziałania samobójstwom w izolacji więziennej”, OMil 5/2019

⁸ Normy ISO 9000: Zarządzanie jakością

⁹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jakość>

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2009 r. w sprawie w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do przekazywania, odtwarzania i utrwalania obrazu lub dźwięku z monitoringu w zakładach karnych

¹¹ Wytyczne Nr 4/2013 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w sprawie określenia standardów systemów zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej

¹² Normy PN-EN 50132: Systemy alarmowe – systemy dozoru CCTV stosowane w zabezpieczeniach

Zdj. 1. Przykład zastosowania normatywnej wielkości obiektu względem wielkości wyświetlanego obrazu dla operatora, powiązane z poziomami percepcji

Źródło: C. Mecwaldowski, R. Poklek, „Psychologiczne i techniczne aspekty stanowiska operatora systemu dozoru wizyjnego cz.2. Percepcja i uwaga w pracy obserwatora” SEC&AS 2/2019

- Rodzaj kamery (przetwornika) analogowa, cyfrowa, automatyka kamery – przetwarzanie sygnału wizyjnego, kompresja, warunki obserwacji, miejsce montażu i obserwacji;
- Tor transmisji sygnału wizyjnego;
- Rejestrator, przetwarzanie sygnału wizyjnego (liczba klatek na sekundę);
- Monitor, wielkość rodzaju matrycy, rozdzielczość, warunki obserwacji.

Wszystkie elementy systemu należy rozpatrywać pod względem wzajemnej współpracy w systemie. Każdy powyższy element systemu posiada co najmniej kilkanaście parametrów mających wpływ na ostateczną jakość sygnału wizyjnego obserwowanego przez operatora. Jakość sygnału wizyjnego rozpatrujemy inaczej dla systemów analogowych i cyfrowych. Aby zbadać parametry jakościowe systemu dozoru wizyjnego, należy wykorzystać do tego celu, jedno z dwóch narzędzi w postaci dedykowanych tablic formatu A3 (zdj. 2). Następnie wykonuje się test operatora, czy potrafi on zaobserwować założone zdarzenia (obiekty zależnie od ich wielkości, zdj. 1) w założonym czasie, tzn. czy spełnia założenia umieszczone podczas projektowania w wytycznych użytkowych.

Normy wskazują na istotny wpływ operatora na skuteczność systemu. Stanowisko operatora i sam operator są w tym zakresie wzajemnie uzupełniającymi się „elementami systemu”¹³.

Psychofizyczne parametry postrzegania oraz subiektywny aspekt analizy i obiektywnej oceny

Aby rzetelnie przeprowadzić postępowania wyjaśniające (lub wynikające z nich postępowania dyscyplinarne lub karne) należy właściwie zabezpieczyć materiał dowodowy – w omawianym przypadku zapis z monitoringu – ale to nie wszystko. Należy pamiętać, że system monitoringu wizyjnego to nie tylko sprzęt i stanowisko operatora, ale niezwykle ważny czynnik ludzki z jego możliwościami i ułomnościami. Dostrojenie interfejsu człowiek-maszyna, czyli dopasowanie stanowiska obserwatora monitoringu do funkcjonariusza „monitorowego” oraz procedur realizacji jego zadań wymaga (na poziomie projektu, wdrożenia i ewaluacji) współpracy wielu specjalistów – techników, „bhp-owców”,

psychologów i szkoleniowców¹⁴. Dopiero spełniający te kryteria zabezpieczony materiał w postaci zarejestrowanego obrazu może stanowić dowód w postępowaniu. Materiał ten podlega ocenie osób prowadzących postępowanie, a na jego podstawie formułowane są przez nich wnioski. Powstaje pytanie, na ile uzyskany film pozwala na wyciągnięcie obiektywnych wniosków, a ile jest subiektywnej oceny obserwującego ten obraz.

Zazwyczaj materiał z zapisu monitoringu jest wykorzystany w postępowaniach przeciwko funkcjonariuszom w sytuacji, gdy nastąpił zgon osadzonego w wyniku zamachu samobójczego w celi monitorowanej. Materiałem staje się, z oczywistych względów, zapis z celi monitorowanej, a także zapis z kamer umieszczonych w pomieszczeniu operatora monitoringu, jeżeli takowe są zainstalowane. W tym drugim przypadku jest to nielegalne, ponieważ jak wynika z ustawowego zapisu kodeksu pracy, pracodawca nie ma prawa wykorzystywać monitoringu do kontroli wykonywania pracy przez pracowników. Niemniej zapisy z tych kamer stanowią zazwyczaj materiał dowodowy w toczących się postępowaniach wyjaśniających, a następnie dyscyplinarnych i karnych. Spróbujmy zatem przeanalizować, na ile mogą to być obiektywne dowody wskazujące na przykład na nieprawidłowe wykonywanie obowiązków lub zaniechanie podjęcia działań przez funkcjonariusza, co będzie skutkowało zarzutem w postaci niedopełnienia obowiązków służbowych i przyczynienie się do śmierci osadzonego.

Po pierwsze analiza zapisu incydentu **z kamery w celi mieszkalnej** pozwala stwierdzić, że samobójstwo miało rzeczywiście miejsce i wykluczyć udział osób trzecich. Nie oznacza jednak automatycznie, że zawinił funkcjonariusz monitorowy. Pamiętajmy, że taka analiza materiału odbywa się post factum i zazwyczaj przez kilka osób jednocześnie, a zapis może być wielokrotnie zatrzymywany i cofany. Najważniejsze jednak jest to, że obserwatorzy wiedzą czego się mogą spodziewać. Po wtóre w gronie osób prowadzących postępowanie rzadko znajdują się eksperci od technicznych parametrów stanowiska i obrazu z monitoringu oraz specjaliści znający się na psychologii obserwatora¹⁵. Wreszcie po trzecie analiza materiału odbywa się w warunkach diametralnie

¹⁴ C. Mecwaldowski, R. Poklek, „Samobójstwo w celi monitorowanej. Wykorzystanie dozoru wizyjnego do przeciwdziałania samobójstwom w izolacji więziennej”, OMI 5/2019

¹⁵ Pojęcie „psychologia obserwatora” zostało opisane przez autorów m.in. w artykułach: R. Poklek, C. Mecwaldowski, „Psychologiczne i techniczne aspekty pracy operatora monitoringu wizyjnego. Część 1 – wrażenia i apercpcja”, SEC&AS 1/2019; „Psychologiczne i techniczne aspekty pracy operatora monitoringu wizyjnego. Część 2 – percepcja i uwaga w pracy obserwatora”, SEC&AS 2/2019

¹³ C. Mecwaldowski, „Kompetencje operatora w systemie monitoringu wizyjnego” SEC&AS 4/2017

odbiegających od rzeczywistych. Przeważnie jest to pojedynczy obraz z tej konkretnej kamery rzucony z projektora na duży ekran. Wielkość obserwowanego materiału odbiega wielokrotnie od wycinka obrazu na monitorze, na którym oprócz niego znajdują się też obrazy czasami z kilkunastu innych kamer, nie wspominając o innych monitorach. Okoliczności na pierwszy rzut oka wydają się nieprawdopodobne, żeby funkcjonariusz nie zauważył tego co widzą osoby oglądające później ten sam obraz. Wnioski nasuwają się same i w takich sytuacjach operatorom „monitorowym” stawiane są zarzuty dyscyplinarne, a prokuratura prowadzi przeciwko nim śledztwo w sprawie karnej. Jednak czy słusznie wyciąga się konsekwencje wobec osoby, która z psychologicznego, albo technicznego punktu widzenia, de facto nie była w stanie dostrzec i zareagować na widoczny na ekranie monitora akt samobójczy¹⁶. Autorzy od kilku lat wskazują na główne mechanizmy, które należy wziąć pod uwagę, zanim postawi się funkcjonariuszowi pełniącemu obowiązki na stanowisku monitorowego zarzuty dyscyplinarne, a zwłaszcza karne. Indywidualne właściwości wzroku (tzw. próg wrażliwości sensorycznej) oraz wady wzroku powodują, że część bodźców w ogóle nie zostanie zarejestrowane percepcyjnie. Nie da się objąć jednocześnie wszystkich obrazów na monitorze, ponieważ wzrok skupia się zawsze na wąskim wycinku całości (widzenie centralne). Monotonia powoduje przyzwyczajenie się do widoku obrazów (habituacja) i obniżenie koncentracji uwagi (dryftowanie), jedynie bardzo silne bodźce są w stanie wzbudzić zainteresowanie znużonego obserwatora¹⁷. Istnieje zjawisko „ślepoty z nieuwagi” polegające na nieświadomym pomijaniu niektórych bodźców, w celu koncentracji na innych uznanych za ważniejsze (nastawienie poznawcze)¹⁸. Ponadto obserwacja wielu obrazów i przechodzenie do kolejnych powoduje, że nie ma zachowanej pełnej sekwencji zachowania więźnia i kontekstu sytuacyjnego, dlatego bez całości trudno zinterpretować je jako zagrożenie czy przygotowanie do zamachu. Zazwyczaj przy skutecznych samobójstwach cały plan odebrania sobie życia układany jest przez więźnia zdecydowanie wcześniej i wiąże się z zmianami behawioralnymi (zamyślenie, zmiany stanu emocjonalnego zauważalne na twarzy i w gestach, początkowa nerwowość, próby ukrycia swoich zamiarów, a na końcu pozorna poprawa samopoczucia), które są na tyle subtelne, że obserwator nie jest w stanie ich ze sobą powiązać i skojarzyć jako przygotowanie do samobójstwa. Jak wykazała analiza zachowań zarejestrowanych bezpośrednio przed dokonaniem czynu samobójczego większość z nich jest typowa i nie odbiega zbyt od codziennych czynności. Jest to spowodowane pozorną poprawą samopoczucia charakterystyczną dla samobójców – osadzeni spokojnie realizuje swój plan, jest zdeterminowany, co często nadaje pewność jego ruchom¹⁹.

Jeszcze większe wątpliwości budzi zapis z **kamer zainstalowanych w pomieszczeniu ze stanowiskiem operatora monitoringu**. Oczywiście w przypadku właściwej reakcji monitorowego

¹⁶ C. Mecwaldowski, R. Poklek, „Czy inteligentna analiza wizyjna zapobiegnie samobójstwom w celi więziennej Cz. 1”, A&S 4/2021

¹⁷ R. Poklek, C. Mecwaldowski, „Wykorzystanie monitoringu wizyjnego w zapobieganiu samobójstwom więźniów w kontekście odpowiedzialności funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowisku „monitorowego””, OIB Wydanie specjalne dla Służby Więziennej cz. 1, 2021

¹⁸ R. Poklek, C. Mecwaldowski, „Video surveillance of prisoners in Polish Prison Service. Observer's perspective”, Journal of Humanities and Social Science, February 2018, Volume 23, Issue 2, Ver. 3

¹⁹ C. Mecwaldowski, R. Poklek, „Czy inteligentna analiza wizyjna zapobiegnie samobójstwom w celi więziennej Cz. 2”, A&S 5/2021

Zdj. 2. Przykład testu typu Rotakin wg normy PN-EN 50132-7 coraz rzadziej stosowany ze względu na wysokiej rozdzielczości kamery
Źródło: <https://www.ifsecglobal.com/installers/cctv-guide-setting-objectives-requirements/>

i prawidłowego działania zapis z monitoringu może świadczyć na jego korzyść i stanowić korzystny (a czasami przesądzający) dowód w sprawie²⁰. Jednak jak już wspomniano wykorzystanie nagrania z kamery do kontroli sposobu wykonywania pracy jest nielegalne i jako takie nie powinno być dopuszczane, choć znane są przypadki wykorzystywania go w postępowaniach przeciwko funkcjonariuszom. Jak zauważają biegli sędziwi, których opinie zawarte są w prawomocnych wyrokach sądów: „Z przyjętej ochrony nastawionej jedynie na kontrolę pracy pracowników zakładu i pracowników ochrony nawet prawidłowa i niezakłócana awariami praca systemu CCTV nie zapewniała ochrony obiektu²¹”.

Analizowanie takiego materiału wizualnego przez osoby prowadzące postępowanie w sprawie niewłaściwego pełnienia służby, czy niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza również jest obciążone błędami. Sposób, w jaki ludzie postrzegają różne obiekty i sytuacje, zależy nie tylko od cech tego co jest spostrzegane, ale również od czynników pośredniczących związanych z cechami osoby, która spostrzega dane zdarzenie. Czynniki te można podzielić na obiektywne (niekorzystne usytuowanie obserwatora, ograniczenia widoczności, znaczna złożoność obserwowanej sytuacji itp.), fizjologiczne (wady wzroku i złe funkcjonowanie zmysłów, fizjologiczne ograniczenia percepcyjne) i psychologiczne. Te ostatnie mają ogromne znaczenie w dokonywanej ocenie. Proces spostrzegania jest złożonym procesem poznawczym, warunkowanym nie tylko aktualną sytuacją poznania, ale cechami konstytutywnymi jednostki o charakterze stałym (poziom inteligencji, zasób wiedzy, obraz osobowości, temperament, styl funkcjonowania społecznego i inne). Uprzednie doświadczenia i wytworzone schematy poznawcze mają wpływ na percepcję zjawisk i ludzi oraz późniejsze oceny rzeczywistości²².

Percepcja materiału obejmuje dwa rodzaje procesów psychicznych, tzw. procesy przetwarzania odgórnego i przetwarzania oddolnego. Procesy te zachodzą jednocześnie i kierują uwagą obserwatora. Przetwarzanie odgórne to analiza percepcyjna skupiająca się na poszukiwaniu przez obserwatora bodźców i reagowaniu na nie na podstawie istniejących w jego umyśle oczekiwań, wspomnień, pojęć i innych czynników poznawczych. Rozpoznanie interesującego bodźca polega na porównaniu spostrzeganego przedmiotu z reprezentacją pamięciową lub

²⁰ C. Mecwaldowski, R. Poklek, „Funkcjonariusz służby więziennej w oku kamery”, OIB, Wydanie specjalne dla Służby Więziennej cz. 1, 2021

²¹ S. Siudalski, Błędy w systemach ochrony, wydanie elektroniczne, 2022

²² B. W. Wojciechowski, Psychologiczne uwarunkowania zeznań i wyjaśnień, [w:] Zeznania i wyjaśnienia. Badania nad oceną i psychologicznymi uwarunkowaniami, (red.) B.W. Wojciechowski, Difin, Warszawa 2017

Zdj. 3. Przykład tablicy testowej do zbadania parametrów jakościowych systemu dozoru wizyjnego

Źródło: ViDi Labs test, <http://www.lessimmonds.com.au/pdf/1006-TestYourLens-01.pdf>

Zdj. 4. Przykład testu do identyfikacji twarzy

Źródło: <https://www.ifsecglobal.com/video-surveillance/cctv-standard-bs-en-50132-72012-demystified/>

wyobrażeniową obrazu istniejącą w umyśle²³. Nastawienie to wytwarza się wraz z przyjętym celem obserwacji i polega na zwiększeniu dostępności jednej kategorii bodźców, a hamowaniu innych kategorii²⁴.

Jest to tzw. selektywna percepcja, czyli tendencja do zaburzania percepcji przez oczekiwania obserwującego materiał dowodowy.

W psychologii społecznej znane jest zjawisko tzw. podstawowego błędu atrybucji, polegającego na skłonności ludzi do wyjaśniania zachowania obserwowanych osób w kategoriach ich wewnętrznych dyspozycji (cech charakteru, przypisanych im intencji) a pomijaniu lub niedocenianiu zewnętrznych okoliczności i wpływów sytuacyjnych²⁵. Błąd atrybucji prawdopodobnie wynika z nieświadomości i jest efektem automatycznego przetwarzania informacji. Natomiast uwzględnienie zewnętrznych czynników sytuacyjnych jest procesem kontrolowanym i wymaga świadomego skierowania uwagi, co jest trudniejsze ze względu na mechanizm tzw. oszczędności poznawczej. Znane są również inne błędy poznawcze: efekt potwierdzania (przyjmowanie wyłącznie faktów potwierdzających założenia, a pomijanie zaprzeczających); efekt skupienia (zwracanie nadmiernej uwagi na jeden aspekt sytuacji i ignorowanie innych aspektów); efekt zaprzeczania (krytyczne weryfikowanie tylko tych informacji, które zaprzeczają dotychczasowym opiniom, przy jednoczesnym bezkrytycznym akceptowaniu informacji, które je potwierdzają); efekt halo – anielski lub szatański (wnioskowanie o cechach ludzi na podstawie pierwszego wrażenia – ocenianie na podstawie pierwszej zauważonej cechy pozytywnej lub negatywnej) i wiele innych²⁶.

Subiektywne wnioski i oceny nie mogą wpływać na postępowania wyjaśniające, dyscyplinarne i karne. Do oceny

²³ A. Falkowski, T. Maruszewski, E. Nęcka, Procesy poznawcze, [w:] J. Strelau, D. Doliński (red): Psychologia akademicka. Podręcznik, Tom 1. Warszawa 2010

²⁴ A. Kolańczyk, Uwaga ekstensywna. Model ekstensywności vs. intensywności uwagi. Studia Psychologiczne, t. 49, z. 3/2011

²⁵ F. Forsterling, Atrybucje. Podstawowe teorie, badania i zastosowanie, GWP, Gdańsk 2005

²⁶ Patrz: A.S.R. Manstead i in. (red.) Psychologia społeczna, Warszawa 2001; A. Reber, Słownik psychologii, Warszawa 2002; P.G. Zimbardo, F.L. Ruch, Psychologia i życie, Warszawa 1999.

niezbędne są obiektywne, czyli normatywne, stałe parametry jakościowe.

Wobec zaprezentowanych w artykule argumentów, dowód w postaci nagrania śmierci samobójczej przez monitoring zainstalowany w celi mieszkalnej budzi uzasadnione wątpliwości co do winy funkcjonariusza „monitorowego”, które zgodnie z doktryną prawa powinny przemawiać na korzyść oskarżonego (In dubio pro reo iudicandum est). W praktyce może się zdarzyć, że przyjęte założenia (w tym wypadku przekonanie o winie lub niewinności) i nieświadome mechanizmy psychologiczne mogą wpływać znacząco na ostateczne decyzje podejmowane przez osoby prowadzące postępowanie wyjaśniające, dyscyplinarne lub karne na podstawie wyłącznie nagrania z kamery zainstalowanej w pomieszczeniu ze stanowiskiem obserwatora monitoringu, a prezentujące zachowanie funkcjonariusza monitorowego. Budzi to poważne wątpliwości autorów, ponieważ nie da się odtworzyć warunków obserwacji z przed momentu zdarzenia, tak aby osoby oceniające materiał, nie były obciążone oczekiwaniami sytuacji – nastawione percepcyjnie. Sam widok otwartych oczu skierowanych w stronę monitora, nie jest dowodem świadomej obserwacji. Więcej, niektóre zachowania, spojrzenia, mimika mogą być błędnie zinterpretowane.

Autorzy nie poddają w wątpliwość przypadków ewidentnych zaniedbań i nieprawidłowości, sugerują jedynie więcej ostrożności w interpretowaniu materiału dowodowego w postaci nagrań z monitoringu. Jak opisano powyżej, w wielu sytuacjach, operator „monitorowy” mimo chęci i zaangażowania w realizację obowiązku obserwacji, nie dostrzeże zdarzenia. Niestety, zdarzały się przypadki krzywdzących ocen, które nie uwzględniały:

- Wykonania systemu dozoru wizyjnego niezgodnie z zaleceniami norm, brak wytycznych użytkowych, spełnienia kryteriów percepcyjnych obserwowanego obiektu, brak testów jakościowych systemu wraz z testem operacyjności obserwatora;
- Stanowiska operatora, które nie tylko nie spełnia zaleceń norm, ale także obowiązkowych zasad ergonomii stanowiska;
- Braku szkoleń albo pozornych szkoleń, które nie wyposażają operatora „monitorowego” w niezbędne kompetencje;
- Brak badań operatorów w zakresie zdolności psychofizycznych;
- Doboru przypadkowych operatorów „monitorowych”, tzn. bez doświadczenia w rozpoznawaniu zachowań osadzonych.

Aby rzetelnie ocenić zdarzenie, uniknąć występującego nastawienia negatywnego, poszukiwania uzasadnienia nieuważności, system dozoru wizyjnego musi spełniać uniwersalne parametry jakościowe, to stanowi punkt wyjścia. **Spełniając normy mamy gwarancję, że materiał dowodowy jest zobiektywizowany i rozliczalny.** Osiągane jest rzeczywiste bezpieczeństwo czyli stan, który daje poczucie pewności i gwarantuje jego zachowanie²⁷. Tym samym minimalizowane jest ryzyko utraty życia przez osadzonego oraz ponoszenia konsekwencji niedopełnienia obowiązku przez funkcjonariuszy.

mjr mgr inż. Cezary Mecwaldowski

Starszy wykładowca w Centralnym Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kurlach. Wykładowca Ośrodka Szkolenia Polskiej Izby Systemów Alarmowych. Prelegent i autor publikacji branży security.

dr Robert Poklek

Psycholog, adiunkt na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Członek Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Samobójstwom

²⁷ W. Fiałka, „Monitoring osiedlowy, czyli rzecz o kupowaniu iluzji”, Twierdza 2/2016